UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA
FACULTATEA DE DREPT
DEPARTAMENTUL DREPT PROCEDURAL

Cu titlu de
manuscris
C.Z.U.: 347.95(043.2)

JOSANU ILONA

PROCEDURA ÎN ORDONANȚĂ

553.03 – DREPT PROCESUAL CIVIL

Rezumatul tezei de doctor în drept

Chișinău, 2024

Teza a fost elaborată în cadrul Departamentului Drept Procedural al Facultății de Drept a Universității de Stat din Moldova

Conducător științific:

CREȚU Vasile, doctor în drept, conferențiar universitar

Referenți oficiali:

HURUBĂ Eugen, doctor habilitat în drept, profesor universitar, Universitatea „Dimitrie Cantemir" din Târgu Mureș, Universitatea de Medicină, Farmacie, Științe și Tehnologie „George Emil Palade" din Târgu Mureș, România
BĂIEȘU Aurel, doctor habilitat în drept, profesor universitar, Universitatea de Studii Europene

Componența Consiliului Științific Specializat:

PLOTNIC Olesea, președinte, doctor habilitat în drept, profesor universitar
BELEI Elena, secretar științific, doctor în drept, conferențiar universitar
BOIȘTEANU Eduard, doctor habilitat în drept, conferențiar universitar
COBAN Igor, doctor în drept, conferențiar universitar
DUMITRAȘCU Dumitru, doctor în drept

Susținerea va avea loc la 10 septembrie 2024, ora 14:00,
în ședința Consiliului Științific Specializat D 553.03-24-90
din cadrul Universității de Stat din Moldova (MD - 2009, Republica Moldova, mun. Chișinău, str. M. Kogălniceanu, 67, bloc. 2, aud. 119).

Teza de doctor și rezumatul pot fi consultate la biblioteca Universității de Stat din Moldova și pe pagina web a ANACEC.

Rezumatul a fost expediat la 01.08. 2024.

Secretar științific al Consiliului Științific Specializat
BELEI Elena, doctor în drept, conferențiar universitar

Conducător științific
CREȚU Vasile, doctor în drept, conferențiar universitar

Autor
JOSANU Ilona

© JOSANU Ilona, 2024

CUPRINS

Reperele conceptuale ale cercetării....4

Conținutul tezei....7

Concluzii generale și recomandări....22

Bibliografie....26

Lista publicațiilor autorului la tema tezei....28

Adnotare *(în română, rusă și engleză)*....30

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța temei abordate. Procedura în ordonanță este o instituție a dreptului procesual civil care, în diferite perioade de dezvoltare a societății, a existat și a avut un conținut diferit, însă care, în mod cert, s-a dovedit a fi necesară, ca procedură de alternativă procedurii generale contencioase, deoarece procedura în ordonanță, în comparație cu procedura contencioasă generală, oferă posibilitatea de a obține o apărare eficientă și mai rapidă a drepturilor subiective civile ale părților. Procedura în ordonanță este o procedură judiciară simplificată menită să ofere o protecție reală, eficace și rapidă drepturilor justițiabililor în categoriile de cauze civile unde aplicarea tuturor formalităților unui proces civil clasic este de prisos, or, debitorul obligației nu contestă creanța creditorului, temeinicia și legalitatea căreia este dovedită prin documente autentice, certe și veridice anexate de către creditor la cererea de eliberare a ordonanței judecătorești. În asemenea situații, legislația procesuală civilă poate și trebuie să ofere posibilitatea examinării în fond a cauzei într-un ritm mai accelerat, mai dinamic, dar totodată, cu respectarea garanțiilor procesuale civile generale atît pentru creditor, dar și, în primul rînd, pentru debitor, împotrivă căruia sunt îndreptate pretențiile creditorului.

În literatura de specialitate există un anumit număr de lucrări publicate la tema procedurii în ordonanță, autorii cărora abordează anumite aspecte ale acesteia, dar, pînă în prezent, neexistînd, în doctrina națională, un studiu comprehensiv al procedurii în ordonanță, iar marea parte a problemelor ce țin de aplicarea prevederilor procedurii în ordonanță, esența și conținutul acesteia, ca instituție a dreptului procesual civil, rămîne fie neabordată, fie cercetată insuficient.

Problema științifică importantă constă în reconceptualizarea instituției procedurii în ordonanță, fundamentarea naturii juridice și esenței acesteia, stabilirea specificului pretențiilor în temeiul cărora poate fi eliberată ordonanța judecătorească și identificarea modalităților de optimizare a cadrului normativ care reglementează procedura în ordonanță.

Scopul lucrării este axat pe realizarea unei cercetări științifice complexe și aprofundate a instituției procedurii în ordonanță, determinarea naturii juridice și esenței procedurii în ordonanță, specificului pretențiilor în temeiul cărora poate fi eliberată ordonanța judecătorească și elaborarea recomandărilor teoretico-practice vizînd revizuirea și perfecționarea cadrului normativ ce reglementează procedura în ordonanță. Scopul lucrării a determinat următoarele ***obiective ale cercetării***: (1) determinarea naturii juridice și esenței procedurii în ordonanță; (2) analiza raționamentelor științifice și eficienței instituirii procedurii în ordonanță în procesul civil; (3) cercetarea complexă a temeiurilor eliberării ordonanței judecătorești pentru a stabili cerințele concrete de admitere a pretențiilor creditorului în baza fiecărui temei; (4) studierea particularităților

procedurii de examinare a cererii de eliberare a ordonanței judecătorești și identificarea lacunelor și deficiențelor normelor procesual-civile actuale de reglementare a procedurii în ordonanță; (5) elaborarea propunerilor legislative în vederea perfecționării procedurii în ordonanță.

Ipoteza de cercetare vizează unele aspecte care nu pot fi observate și desprinse din simpla lecturare a prevederilor ce reglementează procedura în ordonanță, ci pot fi deduse în baza situațiilor practice și practicii judiciare, pe alocuri în contradicție cu textul și spiritul instituției procedurii în ordonanță. Interpretările cadrului legal și soluțiile propuse sunt fundamentate pe argumente confirmative și presupun construirea unei ipoteze bazate pe doctrina existentă, cu aplicarea metodologiei de investigare și cercetare științifică, care să permită, în rezultatul cercetărilor efectuate, confirmarea ipotezei.

Sinteza metodologiei de cercetare și justificarea metodelor de cercetare alese. Metodologia prezentei cercetări științifice se bazează pe metoda dialectico-materialistă, de unde se desprind și alte metode particulare, utilizate în prezenta teză de doctorat: istorică, logico-juridică, logico-formală, comparativă, gramaticală, precum și observarea, descrierea, deducția, modelarea, compararea etc. La elaborarea prezentei cercetări au fost aplicate acte normative naționale și internaționale, cu accent pe prevederile Constituției RM, CPC al RM, doctrina procesuală civilă din RM și din alte state, recomandările Comitetului de miniștri ai Consiliului Europei și regulamentele adoptate de Parlamentul European în materie de proceduri judiciare simplificate, prevederile Hotărîrilor Curții Constituționale a RM, totodată, fiind abordată și practica judiciară în domeniu, atît cea acumulată din activitatea practică a autorului, cît și cea studiată pe portalurile electronice ale instanțelor judecătorești din Republica Moldova.

Structura tezei: din punct de vedere structural, teza conține: adnotări (în trei limbi), lista abrevierilor, introducere, 4 capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 275 de titluri, 5 anexe, 216 pagini text de bază (pînă la Bibliografie).

Noutatea și originalitatea științifică a tezei este argumentată prin existența unei cercetări insuficiente a temei vizate în doctrina procesuală civilă. Cercetarea se bazează pe metodele de cercetare selectate ce asigură aprecierea, prin prisma unei abordări minuțioase și imparțiale, a justificării, corectitudinii și justeței redacției actuale a normelor procesuale civile ce reglementează procedura în ordonanță. Urmare a cercetării efectuate și abordării analitico-interpretative a reglementărilor cadrului normativ al procedurii în ordonanță, a fost posibilă dezvoltarea unei evaluări complexe a procedurii în ordonanță; elaborarea de propuneri și recomandări privind aplicarea corectă a normelor procedurii în ordonanță în activitatea practică; evaluarea și determinarea, de pe poziții noi, a modului de reglementare a procedurii în ordonanță în conținutul CPC al RM.

Problema ştiinţifică importantă soluţionată prin cercetarea desfăşurată a constat în elaborarea reconceptualizării instituţiei procedurii în ordonanţă, fapt care a condus la clarificarea naturii juridice şi esenţei acesteia, stabilirea specificului pretenţiilor în temeiul cărora poate fi eliberată ordonanţa judecătorească, creînd baza teoretică pentru optimizarea cadrului normativ a procedurii în ordonanţă în vederea asigurării apărării, într-un mod mai eficient, simplificat şi accelerat, a drepturilor subiective civile în procesul de judecare a cauzelor civile în Republica Moldova în procedura în ordonanţă.

Semnificaţia teoretică a tezei de doctorat – pentru prima dată în doctrina procesuală civilă naţională, a fost efectuată o cercetare complexă vizînd procedura în ordonanţă, cu implicaţii profunde asupra esenţei, conţinutului şi condiţiilor de eliberare a ordonanţei judecătoreşti de către instanţa de judecată şi importanţa existenţei procedurii în ordonanţă în legislaţia procesuală civilă naţională, ca procedură simplificată de apărare judiciară a drepturilor subiective civile.

Valoarea aplicativă. Importanţa practică a prezentei cercetări se justifică prin posibilitatea utilizării propunerilor şi recomandărilor elaborate la perfecţionarea reglementării instituţiei procedurii în ordonanţă în cadrul procesului civil, fiind totodată utile următoarelor demersuri ştiinţifice în vederea optimizării procedurii în ordonanţă, precum şi servind ca recomandări instanţelor de judecată în activitatea practică de judecare a cauzelor în procedura în ordonanţă.

Rezultatele ştiinţifice obţinute în urma cercetărilor ştiinţifice desfăşurate au constat în: determinarea locului şi importanţei procedurii în ordonanţă ca parte componentă a legislaţiei procesuale civile; determinarea esenţei, conţinutului şi particularităţilor judecării cauzelor în procedura în ordonanţă; stabilirea condiţiilor concrete de eliberare a ordonanţei judecătoreşti în baza temeiurilor indicate la art. 345 al CPC al RM; depistarea deficienţelor de reglementare a procedurii în ordonanţă; şi identificarea propunerilor complexe privind eficientizarea activităţii instanţelor de judecată la judecarea cauzelor în procedura în ordonanţă.

Implementarea şi aprobarea rezultatelor cercetării. Propunerile de lege ferenda elaborate în scopul perfecţionării şi eficientizării procedurii în ordonanţă, eliminării lacunelor depistate, au fost înaintate spre examinare autorităţilor responsabile – Comisiei juridice, numiri şi imunităţi din cadrul Parlamentului Republicii Moldova, Consiliului Superior al Magistraturii; precum şi au fost implementate în procesul educational din cadrul Facultăţii de Drept a Universităţii de Stat din Moldova; principalele teze şi rezultate ale cercetării au fost prezentate şi discutate în cadrul mai multor conferinţe ştiinţifico–practice naţionale şi internaţionale.

CONŢINUTUL TEZEI

Capitolul 1 – Analiza cercetărilor ştiinţifice referitoare la instituţia procedurii în ordonanţă, este dedicat analizei materialelor ştiinţifice publicate la tema procedurii în ordonanţă, fiind evidenţiate diverse opinii doctrinare, inclusiv cele în contradictoriu, expuse de către diferiţi autori privind locul şi esenţa procedurii în ordonanţă. Materialele ştiinţifice selectate, cercetate şi analizate în teză, au permis efectuarea trecerii în revistă a unui spectru larg de particularităţi specifice instituţiei procedurii în ordonanţă, cu evidenţierea problemelor ştiinţifico-practice abordate în publicaţiile de referinţă.

Astfel, menţionăm studiile dedicate procedurii în ordonanţă efectuate de către autori din Republica Moldova: Creţu, V., Josanu, I. [4], [5], [6], [8], [22], [25], Coban, I., Filincova S. [9], Andronov, I. [14], [15], Arseni, I. [17]; din Ucraina – Verbiţica, M.V. [10], Dîca, A.O. [11], Eroşenco, E.B. [12], Covtun, A. A., Izarova, I.O. [13], Şabalin, A.V.; Belorusia – Sîsoev, D. V, [27]; din Federaţia Rusă – Argunov, V.N. [16], Voronov, A.F. [18], [19], Gromoşina, N.A. [20], [21], Camzina, E, Camzin, N. [23], Reşetneac, V.I., Cernîh, I.I. [26], Tumanov, D.A. [28], [29], Cereomin, M.A. [30] ş.a.

În aceste studii, autorii abordează diferite aspecte ale procedurii în ordonanţă, începînd de la rădăcinile istorice ale acesteia, locul şi rolul procedurii în ordonanţă în cadrul legislaţiei procesuale civile, particularităţile apărării drepturilor subiective civile prin intermediul procedurii în ordonanţă şi pînă la oportunitatea menţinerii procedurii în ordonanţă ca parte a activităţii judiciare.

Majoritatea autorilor susţin că procedurii în ordonanţă îi sunt caracteristice aşa trăsături cum: accesibilitatea, operativitatea, simplitatea perfectării documentare şi garantarea unui act de justiţie rapid înzestrat cu forţă executorie. Pe bună dreptate se afirmă că ordonanţa judecătorească este un act de dispoziţie a instanţei de judecată care conţine, în primul rînd, ordinul instanţei de judecată adresat organelor executorii, or debitorul a refuzat executarea benevolă sau s-a eschivat de la executarea obligaţiei sale faţă de creditor, şi, urmare a adresării creditorului, instanţa judecătorească, în mod operativ, asigură realizarea sarcinii de apărare judiciară a drepturilor civile ale creditorului.

Autorul Cereomin, M.A. consideră că procedura în ordonanţă poate fi definită ca o procedură judiciară simplificată şi redusă, în comparaţie cu procedura în acţiune civilă, alternativă acesteia, bazată pe probe scrise de încredere, care vizează protecţia drepturilor şi intereselor legitime ale justiţiabililor prin asigurarea posibilităţii de executare a unui şir de obligaţii şi condiţionată de natura juridică a pretenţiilor specificate în lege, în temeiul cărora poate fi emisă o ordonanţă judecătorească [30, p. 78]. Autorul afirmă că obiectul ordonanţei judecătoreşti îl constituie

raporturile material-juridice ale căror certitudine și lipsă de litigiu se stabilește în urma analizei înscrisurilor depuse de către creditor [30, p. 85].

Totodată, datorită faptului că în procedura în ordonanță principiile fundamentale ale dreptului procesual civil se realizează în mod specific, fiind, practic, exclusă oralitatea, și având un rol absolut predominant al principiului desfășurării procedurii judiciare în scris, unii autori – de ex., Gromoșina, N.A., neagă existența activității procesuale a instanței de judecată la emiterea ordonanței judecătorești. Afirmă autoarea că în procedura în ordonanță lipsesc un șir de principii clasice ale procedurii civile, iar însăși această procedură înglobează o serie de elemente aleatoriu preluate din forma procesuală de activitate a instanței de judecată, și că ținînd cont de procedeele logicii formale, în cazul în care lipsesc cîteva trăsături sau caracteristici ale unui fenomen, urmează inevitabil să concluzionăm asupra lipsei acestui fenomen [20, p. 236].

În disonanță cu cele afirmate de către Gromoșina, N.A., susținem că în procedura în ordonanță, ca și în cazul celorlate tipuri de proceduri judiciare, se efectuează justiție, se realizează activitate procesuală a instanței de judecată, or, în procedura în ordonanță, instanța de judecată, în numele legii, statuează în privința drepturilor și obligațiilor părților, impune sancțiuni, conducîndu-se de normele legislației în vigoare, ceea ce, de fapt, și reprezintă activitatea de înfăptuire a justiției. În procesul civil actual, forma de activitate procesuală nu poate fi aceeași, pentru toate categoriile de cauze și feluri (tipuri) de proceduri, dată fiind natura diferită a raporturilor materiale între părți, caracterul pretențiilor înaintate, probele de care dispun părțile, lipsa sau prezența caracterului litigious al pretențiilor, ceea ce și determină complexitatea activității procesuale ale instanței de judecată cu referire la soluționarea diferitor categorii de cauze civile.

Procedura în ordonanță este o procedură simplificată, esențiamente documentară, în cadrul căreia principiile funcționale ale dreptului procesual civil se manifestă într-un mod specific, mai restrîns, comparativ cu procedura în acțiune civilă, și unde domină principiul activităților procesuale în forma scrisă. Examinării cauzei în ordinea procedurii în ordonanță îi sunt caracteristice un șir de acțiuni procesuale simplificate – comparativ cu procedura contencioasă generală, iar unele activități procesual-civile, în general, lipsesc, însăși eficiența procedurii în ordonanță depinzînd, în mare parte, de celeritatea procedurilor judiciare și determinarea corectă de către judecător a caracterului nelitigios al pretențiilor înaintate de către creditor.

Tumanov, D.A. afirmă că procedura în ordonanță se caracterizează prin lipsa litigiului între părți, iar însăși această lipsă de litigiu trebuie abordată anume prin prisma absenței din partea debitorului a negației active a obligației sale față de creanța creditorului, și, totodată, existența comportamentului pasiv al debitorului manifestat prin neexecutarea obligației – de altminteri, chiar

și ținînd cont de această abordare, trebuie să recunoaștem că, în procedura în ordonanță, există, totuși, un potential litigiu între părți [28, p. 71-72].

Precizăm că, în procedura în ordonanță, litigiul de drept poate apărea doar dacă debitorul înaintează obiecțiile sale motivate, veridice, cu anexarea probelor care le confirmă, în baza cărora judecătorul va putea concluziona asupra temeiniciei acestor obiecții, respectiv, existenței unui potențial litigiu de drept între părți, prin urmare dispunînd asupra admisibilității obiecțiilor debitorului (art. 352 al CPC al RM) și, respectiv, anulării ordonanței judecătorești (art. 353 al CPC al RM). Susținem că lipsa litigiului între părți în procedura în ordonanță trebuie să fie abordată anume prin prisma caracterului pretenției înaintate de către creditor și conținutului documentelor anexate, care, pentru a satisface condițiilor eliberării ordonanței judecătorești, trebuie să demonstreze că debitorul, în mod rezonabil, nu ar avea posibilități de apărare reale și efective – pînă la proba contrarie materializă prin înaintarea obiecțiilor sale motivate și veridice, și cu condiția anexării probelor confirmative.

În acest capitol a fost acordată atenție și dezbaterilor doctrinare privind similitudinea actului de dispoziție cu care se finalizează examinarea cauzei în procedura în ordonanță – ordonanța judecătorească cu formula notarială executorie, unii autori chiar asimilîndu-le, ca atare. Precizăm că ordonanța judecătorească nu poate fi confundată cu formula notarială executorie, acestea fiind două instrumente juridice distincte de asigurare a apărării rapide a drepturilor civile ale creditorului. Este adevărat că formula executorie, ca și ordonanța judecătorească, conferă executoriabilitate actului, dar aici asemănările se sfîrșesc: ordonanța judecătorească se deosebește de formula executorie a notarului prin faptul că este unul din tipurile (felurile) de sine stătător a actelor judecătorești de dispoziție, un act cu care se finalizează procesul de activitate judiciară; la emiterea ordonanței judecătorești trebuie respectate regulile procedurale stabilite de legea procesual-civilă, cu garantarea drepturilor debitorului, pe bază de egalitate a părților în fața legii și a instanței de judecată. Pe cînd acțiunile notarului cu privire la învestirea cu formulă executorie, au drept scop conferirea puterii executorii anume actelor juridice autentificate notarial și în situațiile expres prevăzute de lege; învestirea cu formulă executorie poate să fie efectuată doar în privința actelor autentificate notarial, prezentate în original, iar eliberarea ordonanței judecătorești poate fi efectuată de către instanțele judecătorești în privința tuturor pretențiilor nelitigioase, bazate pe probe incontestabile.

Legiuitorul, introducînd în legislația procesual-civilă procedura simplificată, a considerat-o ca fiind un tip (fel) de activitate judiciară, care se desfășoară în cadrul formei judiciare de apărare a drepturilor, intereselor și libertăților legitime, conform normelor de procedură relevante, pe baza principiilor generale consacrate în legislația procesual-civilă. Procedura în ordonanță este o

procedură judiciară civilă independentă şi de sine stătătoare, o alternativă viabilă procedurii contencioase generale. Procedura în ordonanță nicidecum nu poate fi abordată ca o procedură prealabilă procedurii contencioase generale – dreptul de a alege ordinea procesual-civilă în care va fi examinată cauza – în procedura în acțiune civilă sau în procedura în ordonanță, aparține anume titularului pretenției – creditorului, iar instanța de judecată nu poate condiționa examinarea cauzei în ordinea procedurii în acțiune civilă de înaintarea, mai întîi de toate, a pretențiilor în ordinea procedurii în ordonanță.

Credem că viitorul procedurii în ordonanță își are locul în cadrul procedurii de executare, ca o procedură de executare pentru pretențiile incontestabile, ceea ce i-ar permite creditorului să se adreseze direct executorului judecătoresc în privința pretenţiilor necontestate de către debitor. Prin această transformare a instituției procedurii în ordonanță cu excluderea ei din domeniul procedurilor judiciare civile şi cu includerea cercului de pretenții în ale căror temei poate fi cerută eliberarea ordonanței judecătorești în procedura în executare cu privire la pretențiile incontestabile ale creditorului, se va reduce povara instanțelor judecătoreşti, dar se va asigura menținerea garanțiilor legale oferite creditorului şi debitorului prin lege. Această transfromare, însă, la etapa actuală de dezvoltare ale societății, o credem ca fiind una timpurie, întrucît investirea cu atribuții jurisdicționale a altor organe sau persoane fizice învestite de stat cu competența de a îndeplini activități de interes public, necesită o pregătire şi formare temeinică, precum şi reorganizare instituțională, dar, mai întîi de toate, se poate realiza eficient doar într-o societate cu înaltă cultură juridică, ceea ce ar permite să se evite eventualele contestări ale actelor emise de executorii judecătorești în cadrul respectivei proceduri.

În concluzie în cadrul Capitolului 1 al tezei, după efectuarea analizei abordărilor ştiințifice ale instituției procedurii în ordonanță realizate în Republica Moldova şi peste hotare, am constatat că marea parte a problemelor ce vizează judecarea cauzelor în procedura în ordonanță, aplicarea practică a normelor procedurii în ordonanță, esența şi conținutul procedurii în ordonanță, pînă în prezent, nu au fost cercetate, sau au fost cercetate doar parțial, iar sinteza legislației procesual-civile indică asupra faptului că legiuitorul nu a acordat întotdeauna atenția cuvenită reglementării instituției procedurii în ordonanță, fapt ce condiționează perfecționarea, în continuare, a acestui tip de procedură judiciară civilă.

În Capitolul 2 – Natura juridică a procedurii în ordonanță şi locul ei în sistemul tipurilor de proceduri civile din Republica Moldova a fost efectuată analiza şi concretizarea esenței şi naturii juridice a procedurii în ordonanță şi a actului de dispoziție adoptat de către instanța de judecată în rezultatul judecării cauzei în această procedură – ordonanța judecătorească. Ordonanța judecătorească care este un act judecătoresc de dispoziție (art. 14 al CPC al RM) – act,

prin care instanța soluționează fondul cauzei; un act executoriu (art. 344 al. (2) al CPC al RM) şi un document executoriu (art. 11 lit. b) al CEx al RM), care se execută conform normelor stabilite de CEx al RM.

În urma cercetărilor ştiințifice efectuate, susținem că procedura în ordonanță este o procedură civilă judiciară de sine stătătoare, reglementată de normele Capitolului XXXV al CPC al RM. Procedura în ordonanță, în comparație cu procedura în acțiune civilă, este o procedură judiciară civilă mai puțin formalistă şi simplificată, în ordinea căreia, de către instanța de judecată se realizează apărarea drepturilor subiective civile ale persoanelor fizice şi ale persoanelor juridice, indiferent de forma lor organizatorico-juridică. O caracteristică specifică a naturii procedurii în ordonanță constă în existența unui cerc expres şi limitativ de pretenții care pot fi examinate în ordinea acestei proceduri judiciare (art. 345 al CPC al RM), precum şi termenul restrîns de eliberare a actului de dispoziție a instanței de judecată – ordonanța judecătorească, care se eliberează în termen de 5 zile de la data depunerii în instanța de judecată a cererii de eliberare a ordonanței judecătoreşti (art. 350 alin. (2) al CPC al RM).

Legislația procesual-civilă prevede reguli speciale privind desfăşurarea procedurii în ordonanță. Aceste reguli derogă esențial de la ordinea generală procesual-civilă de examinare a cauzelor civile, în lipsa etapelor obligatorii ale procesului civil: pregătirea cauzei pentru dezbateri judiciare şi fără dezbateri judiciare, fără proces-verbal şi fără citarea şi prezența părților. Excepție constituie doar situația expres prevăzută la art. 352 alin. (5) al CPC al RM, cînd instanța de judecată este în drept să citeze debitorul şi creditorul în şedința de judecată pentru a se expune cu privire la obiecțiile formulate.

Scopul procedurii în ordonanță, este de a conferi, într-un mod rapid şi eficient, executorialitate obligațiilor debitorului confirmate de către creditor prin documente autentice, veridice, certe şi depline, prin care fapt să se realizeze apărarea drepturilor şi intereselor legitime ale creditorului. În ordinea procedurii în ordonanță, această apărare se realizează în timp redus, în condiții de operativitate a acțiunilor procedurale ale instanței de judecată, cu implicare de timp şi efort minim din partea creditorului şi debitorului, şi cu diminuarea poverii procedurale a instanței de judecată.

În procedura în ordonanță, legiuitorul a prevăzut garanții procesual-civile atît pentru creditor, cît şi pentru debitor, însă, în cazul debitorului aceste garanții încep să producă efecte juridice mult mai tîrziu, comparativ cu cele oferite creditorului, şi anume – abia după primirea copiei de pe ordonanța judecătorească.

Particularitatea de înfăptuire a justiției în procedura în ordonanță în forma scrisă, determină modul specific de realizare a principiului contradictorialității în procedura în ordonanță – prin

schimb de documente scrise între creditor și debitor. În procedura în ordonanță, fiind o procedură documentară, în esența sa, se admit doar materialele și documentele scrise ale creditorului, respectiv, probele scrise ce confirmă obiecțiile debitorului față de pretențiile creditorului admise de către instanța de judecată, poartă amprenta contradictorialității prin conținutul probelor scrise prezentate de către creditor și debitor – părți cu interese material-juridice contradictorii. În acest sens, credem necesară recunoașterea, definirea și includerea în conținutul CPC al RM a principiului înfăptuirii justiției în forma scrisă în procedura în ordonanță.

Opinăm că procedura în ordonanță este necontencioasă: creditorul adresează instanței de judecată cererea privind eliberarea ordonanței judecătorești în anumite circumstanțe, și anume – fie că este în prezența refuzului debitorului de așa executa obligațiile, fie că debitorul evită executarea acestora, însă debitorul nu neagă, ca atare, existența creanței creditorului și dreptului acestuia de a-i cere executarea.

O atenție particulară, în cadrul acestui capitol, este dedicată analizei întrebării, de curînd apărute în practică și dezbătute la nivel doctrinar – privind oportunitatea menținerii și existenței, în continuare, a procedurii în ordonanță, după ce în conținutul CPC al RM au fost introduse prevederi referitoare la procedura cu privire la cererile cu valoare redusă. Pentru a răspunde la această întrebare este necesară o analiză comparativă a acestor proceduri, cu identificarea trăsăturilor comune și a diferențelor ce le implică, dar și evidențierea avantajelor și dezavantajelor fiecărei din ele, în sarcina lor de a ocroti drepturi subiective civile garantate prin lege. Urmare a analizei ce se impunea și care a fost realizată, susținem că procedura în cazul cererilor cu valoare redusă, reglementată prin dispozițiile art. 276^2 – 276^4 ale CPC al RM, chiar dacă, în aparență, ar părea să aibă anumite similitudini cu procedura în ordonanță, în esență, este una diferită după natura juridică și conținutul său. Din start atragem atenția că, dacă procedura în ordonanță este un tip aparte de procedură, atunci procedura cu privire la cererile cu valoare redusă, după natura sa, este doar o varietate a procedurii contencioase, care se deosebește anume prin valoarea acțiunii înaintate, și deja această valoare va dicta unele reguli speciale stabilite de legiuitor la examinarea cauzei. Specificăm că procedura în cazul cererilor cu valoare redusă nu se aplică într-un șir de cauze (în materie fiscală, vamală sau în cazul răspunderii pentru prejudiciul cauzat de o autoritate publică ori de o persoană cu funcție de răspundere, răspunderii statului pentru prejudiciul cauzat prin acțiunile ilegale ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii sau ale instanțelor de judecată, precum și în cazul litigiilor cu privire la drepturile nepatrimoniale), pe cînd în procedura în ordonanță, din contra, pot fi înaintate aceste pretenții cu condiția că creditorul (persoană fizică, persoană juridică de drept privat, autoritate publică, instituție publică etc.) deține documentele ce confirmă incontestabilitatea pretențiilor sale. Specificăm și faptul că, în cazul procedurii privind cererile cu

valoare redusă, reclamantul depune o cerere de chemare în judecată conform regulilor generale prevăzute de art. 166 și art. 167 ale CPC al RM, pe cînd depunerea cererii de eliberare a ordonanței judecătorești în procedura în ordonanță implică particularități – reguli speciale prevăzute de art. 346 și 347 ale CPC al RM (depunerea și cuprinsul cererii), refuzul de a primi cererea, la fel implicînd particularități specifice (art. 348 al CPC al RM).

Un avantaj al procedurii în ordonanță constă în ordinea simplificată de examinare a cauzei și operativitatea acestei proceduri, avantaj care se păstrează nu doar în coraport cu procedura contencioasă generală, dar și comparativ cu procedura în cazul cererilor cu valoare redusă, în care instanța de judecată poate dispune din start citarea participanților la proces, iar pîrîtului îi este acordat un termen, considerat de noi deplin, de 30 de zile de la comunicarea cererii de chemare în judecată și a înscrisurilor anexate, pentru a prezinta instanței judecătorești și reclamantului o referință, precum și copii de pe înscrisurile necesare. Indicăm și termenul mult mai extins de examinare a cauzei în procedura în cazul cererilor cu valoare redusă – pînă la 6 luni de la data depunerii cererii, versus termenii stabiliți de legiuitor pentru examinarea cauzei în ordinea procedurii în ordonanță – 5 zile pentru eliberarea ordonanței judecătorești, 10 zile de la primirea copiei de pe aceasta acordate debitorului pentru depunerea obiecțiilor împotriva acesteia, încă 5 zile de la data depunerii obiecțiilor sau examinării obiecțiilor, pentru admiterea acestora și anularea ordonanței sau respingerea obiecțiilor, termeni la care mai adăugăm termenul, eventual, de lichidare a neajunsurilor de cerere, plus termenul de expediere poștală către debitor, ceea ce, poate însuma, în mediu, 30 de zile. Totodată, hotărîrea judecătorească emisă în procedura în cazul cererilor cu valoare redusă este pasibilă de a fi atacată cu apel, instanța de apel examinînd cererea de apel în procedură scrisă sau cu citarea participanților la proces, conform regulilor de examinare a acestor cauze în instanța de fond, pe cînd în procedura în ordonanță, ordonanța judecătorească, odată eliberată creditorului, devine irevocabilă, nesupunîndu-se niciunei căi de atac; doar pîrîtul poate ataca cu recurs, in termen de 10 zile, încheierea despre refuzul de anulare a ordonanței. Astfel, ordonanța judecătorească, prin sine însăși, (cu excepția singurului caz prevăzut la art. 354 alin. (3) al CPC al RM, reprezintă un act executoriu, cu executare imediată (art. 354 alin. (1) al CPC al RM), pe cînd hotărîrea judecătorească emisă în procedura cu privire la cererile cu valoare redusă, poate fi atacată cu apel, care se examinează în ordinea prevăzută de CPC al RM (art. 2764 alin. (4) al CPC al RM).

În urma celor analizate, conchidem că aceste tipuri de proceduri sunt diferite, vizează diferite situații și sunt aplicabile diferitor categorii de pretenții, și, astfel, ambele tipuri de proceduri pot co-exista în paralel, fiecare realizînd sarcinile dreptului în partea în care le sunt atribuite.

Posibilitatea co-existării acestor două tipuri de proceduri este dovedită și la nivel de Uniune Europeană, unde acestea sunt recomandate spre aplicare ambele – menționăm aici Recomandarea Comitetului de Miniștri ai Consiliului Europei nr. R (84) 5 din 28.02.1984 cu privire la principiile procedurii civile pentru ameliorarea funcționării justiției; Cartea verde privind o procedură europeană de somație de plată și măsuri de simplificare și accelerare a litigiilor cu valoare redusă COM (2002) 746; și Regulamentul (CE) nr. 1896/2006 al Parlamentului European și al Consiliului din 12.12.2006 de instituire a unei proceduri europene de somație de plată, unde somația de plată corespunde sensului și esenței procedurii în ordonanță prevăzută de legislația procesuală civilă a Republicii Moldova.

În Capitolul 3 – Temeiurile eliberării ordonanței judecătorești, inițial este oferită caracteristica generală (comună) a pretențiilor în al căror temei poate fi eliberată ordonanța judecătorească, fiind elaborată și o clasificare a categoriilor de pretenții, expuse la art. 345 al CPC al RM, în funcție de subiecții cu drept de a înainta pretențiile în procedura în ordonanță, după cum urmează:

1. pretenții care pot fi înaintate în procedura în ordonanță exclusiv de către autoritățile și instituțiile publice, inclusiv persoane exponente ale puterii de stat: art. 345 al CPC al RM, lit. f), lit. i), lit h), lit. j), lit. l), lit. m), lit. p);
2. pretenții care pot fi înaintate în procedura în ordonanță exclusiv de către persoanele fizice: art. 345 al CPC al RM, lit. d), lit. e);
3. pretenții care pot fi înaintate în procedura în ordonanță de către persoanele juridice și fizice: art. 345 al CPC al RM, lit. a), lit. b), lit. c), lit. g), lit. k), lit. n), lit. o), lit. r).

Ulterior, în conținutul acestui capitol este prezentată o analiză minuțioasă a tuturor celor 17 categorii de pretenții ce se conțin la art. 345 al CPC al RM, în temeiul cărora poate fi eliberată ordonanța judecătorească, constatîndu-se că specificul reglementărilor procedurii în ordonanță determină necesitatea instanței de judecată de a clarifica pretențiile prin prisma dispozițiilor de drept material, în vederea aprecierii juste a admiterii pretențiilor sau refuzului de a emite ordonanță judecătorească. Afirmăm că anume de calificarea corectă a fiecărei categorii de pretenții a creditorului conform prevederilor dreptului material, de constatarea caracterului nelitigios al pretențiilor și recunoașterii pretențiilor de către debitor, depinde dacă instanța de judecată va fi în drept sau nu, să emită ordonanța judecătorească.

Am demonstrat că procedura în ordonanță este condiționată de natura specifică a pretențiilor material-juridice, înaintate de către creditor. Alegerea creditorului de așî apăra drepturile anume în procedura în ordonanță, dar nu în procedura în acțiune civilă – care tot timpul este o procedură de alternativă, este determinată de convingerea creditorului că deține documente

scrise incontestabile, care cu siguranță îi confirmă pretenția, raportul obligațional între creditor și debitor fiind cert și exigibil, iar debitorul nu contestă obligația sa, ci, din motiv că nu deține mijloace bănești suficiente, sau din nedorință (nu consideră prioritară sau importantă) de așî executa obligația sa față de creditor, nu o execută. Însuși soarta admiterii pretențiilor creditorului depinde de faptul dacă acesta deține, sau nu, documente scrise, perfectate în modul prevăzut de lege, conținutul cărora să-i formeze judecătorului o convingere fermă privind dreptul incontestabil, legitim și întemeiat al creditorului de a înainta respectivele pretenții în procedura în ordonanță și de încasa sumele bănești sau de a revendica bunurile; precum și aprecierea rațională că debitorul, ca atare, în privința pretențiilor înaintate contra sa, nu poate avea careva obiecții întemeiate, dovedite prin probe scrise ce ar confirma veridicitatea acestora.

Prin admiterea pretențiilor creditorului și eliberarea ordonanței judecătorești creditorului, instanța conferă caracter executoriu pretenției înaintate de către creditor – înlăturînd, astfel, impedimentul creditorului ce-l împiedica de a cere punerea în executare a obligației sale.

Urmare a efectuării unei analize aprofundate a fiecărei categorii de pretenții în baza căreia instanța de judecată poate emite o ordonanță judecătorească, au fost descoperite lacunele actuale din legislație, respectiv, au fost formulate propuneri de modificare și de actualizare a unor din temeiurile de eliberare a ordonanței judecătorești, după cum urmează:

(i) art. 345 lit. d) al CPC al RM: contestarea paternității (maternității) reprezintă un drept, și nicidecum o obligație a persoanelor indicate la art. 49 al Codului familiei al RM. Respectiv, formularea actuală a prevederii de la art. 345 lit. d) al CPC al RM este necesar de a fi revizuită, cu expunerea în următoarea redacție: "pretenția ține de încasarea pensiei de întreținere a copilului minor care nu necesită stabilirea paternității sau atragerea în proces a unor alte persoane interesate, iar pe rolul instanței de judecată nu se află o cerere privind contestarea paternității (maternității) acestui copilul".

(ii) completarea art. 345 al CPC al RM cu un temei nou, de expus la lit. e^1): în vederea garantării exercitării apărării drepturilor ambelor subiecte din raportul obligațional de asigurări sociale, considerăm oportună completarea listei pretențiilor de la art. 345 al CPC al RM cu următoarea categorie de pretenție: "e^1) urmărește perceperea prestațiilor sociale calculate, dar neplătite beneficiarului."

(iii) art. 345 lit. h) al CPC al RM: întru excluderea eventualelor interpretări restrictive ale normei de la art. 345 lit. h) al CPC al RM și garantării creditorului a posibilității indiscutabile de a solicita, în procedura în ordonanță, a oricăror tipuri de documente de bibliotecă (nu doar a cărților), este necesară ajustarea normei expuse la art. 345 lit. h) al CPC al RM și adoptarea în redacția următoare: "h) rezultă din nerestituirea documentelor de bibliotecă împrumutate de la bibliotecă".

(iv) art. 345 al CPC al RM, lit. i) și lit. j): formularea temeiului indicat la art. 345 lit. i) al CPC al RM necesită să fie ajustată în vederea corespunderii prevederilor actuale ale Legii nr. 489 din 08.07.1999 privind sistemul public de asigurări sociale, precum și în scopul extinderii aplicabilității acestui temei nu doar față de agenții economici – debitori, ci față de toate categoriile de plătitori ai contribuțiilor la bugetul asigurărilor sociale de stat, indicați la art. 17 al Legii nr. 489 din 08.07.1999 privind sistemul public de asigurări sociale, precum și persoanelor asigurate. Respectiv, considerăm oportună comasarea celor două temeiuri de înaintare a pretențiilor vizînd asigurările sociale – celui de la art. 345 lit. i) CPC al RM și celui de la art. 345 lit. j) al CPC al RM; corespunzător, propunem formularea normei actuale de la art. 345 lit. i) al CPC al RM în redacția următoare: "i) rezultă din neonorarea obligațiilor prevăzute de legislația cu privire la asigurările sociale de stat"; iar, prin urmare, norma de la art. 345 lit. j) al CPC al RM să fie expusă în redacția următoare: "j) rezultă din restanțele de impozit, accize și/sau taxe".

(v) art. 345 lit. n) al CPC al RM: formularea în vigoare a normei de la art. 345 lit. n) al CPC al RM, contravine prevederilor art. 346 alin. (1) al CPC al RM – cererea de eliberare a ordonanței judecătorești se depune în instanță, după respectarea procedurii prealabile. Dat fiind că respectarea procedurii prealabile este o condiție premergătoare obligatorie adresării creditorului în instanța de judecată cu cererea de eliberare a ordonanței judecătorești, facturile respective nicidecum nu pot fi scadente la data depunerii lor, ele trebuind să fi fost scadente deja la data transmiterii către debitor a pretenției cu solicitarea de achitare a acestora. Or, pînă la expirarea termenului de scadență al facturii, debitorul nu se află în întîrziere de plată, respectiv, pretenția creditorului nu este exigibilă. Prin urmare, considerăm necesară ajustarea formulării temeiului expus la art. 345 lit. n) al CPC al RM și expunerea în redacția următoare: "n) rezultă din facturi scadente".

(vi) art. 345 lit. r) al CPC al RM: Specificul evacuării persoanelor, ca modalitate de executare silită, presupune nu doar evacuarea persoanelor din bunurile imobile, dar și a bunurilor, iar o mare parte din cheltuielile de evacuare ține anume de evacuarea bunurilor – însă, conform formulării actuale a temeiului de eliberare a ordonanței judecătorești indicat la art. 345 lit. r) al CPC al RM, această categorie de cheltuieli nu poate fi solicitată spre încasare în procedura în ordonanță, ci doar în procedura în acțiune civilă. Întru oferirea creditorului, în procedura în ordonanță, un instrument mai eficient de apărare a drepturilor sale, propunem ajustarea prevederii actuale de la art. 345 lit. r) al CPC al RM, și expunerea în redacția următoare: "r) este înaintată de persoana care a primit sau a cumpărat un bun, dacă se referă la evacuarea persoanelor, inclusiv a bunurilor, din bunul imobil transmis sau vîndut de executorul judecătoresc, cu confirmarea acestui fapt de către instanța de judecată."

Capitolul 4 – Examinarea cererii în procedura în ordonanță și condițiile eliberării ordonanței judecătorești. Cercetările din cadrul acestui capitol au fost axate pe analiza minuțioasă a procedurii de examinare a cauzelor în procedura în ordonanță, cu detalierea specificului normelor ce reglementează procedura de judecare a cauzelor în procedura în ordonanță, etapelor (fazelor) procedurii în ordonanță, particularităților procesuale specifice procedurii în ordonanță și condițiilor de eliberare de către judecător a ordonanței judecătorești.

Procedura în ordonanță se desfășoară, ca și celelalte tipuri de proceduri judiciare civile, într-o anumită ordine procesuală, procesul civil parcurgînd anumite etape (faze) consecutive. Etapele (fazele) procedurii în ordonanță au un conținut diferit de cel al fazelor procedurii contencioase generale, și se caracterizează printr-un număr redus de acțiuni procesual-civile, desfășurate, comparativ cu procedura în acțiune civilă, într-un cadru temporal mai scurt și cu implicarea minimă a părților.

Deși în conținutul Codului de procedură civilă al RM nu vom găsi o clasificare a etapelor (fazelor) procedurii în ordonanță, le putem deduce din analiza structurii Capitolului XXXV al CPC al RM, totodată facînd referire și la doctrina procesual-civilă, și susținem că procedura în ordonanță, are următoarele etape (faze): (i) intentarea procedurii în ordonanță; (ii) examinarea cererii în fond și eliberarea ordonanței judecătorești; (iii) înștiințarea debitorului cu privire la ordonanța judecătorească; (iv) anularea ordonanței judecătorești sau eliberarea ordonanței judecătorești creditorului; (v) executarea ordonanței judecătorești.

În conținutul Capitolului 4, analiza particularităților procedurale ale examinării cererii în procedura în ordonanță a fost efectuată nu doar prin parcurgerea tuturor etapelor procesuale și stabilirea specificului fiecărei activități ai instanței de judecată, dar au fost evidențiate și analizate problemele actuale de ordin teoretico-practic vizînd aplicarea corectă a normelor de procedură.

Astfel, unul din aspectele vizate în cercetare, este cel cu privire la aplicarea, în procedura în ordonanță, a scutirii de taxa de stat și de taxa de timbru. Susținem că în procedura în ordonanță urmează să fie aplicabile și prevederile art. 85 al CPC al RM (scutirile de taxa de stat și de taxa de timbru), precum și ale art. 86 al CPC al RM (amînarea și eșalonarea plății taxei de stat) or, legiuitorul nu a specificat că aceste prevederi se aplică doar față de cererile de chemare în judecată, normele date referindu-se, la general, la incidentele cu privire la achitarea taxei de stat, și, după caz, și a taxei de timbru în procesul civil, conform prevederilor Legii taxei de stat nr. 213 din 31.07.2023.

Importanța respectării de către creditor a procedurii prealabile (art. 346 alin. (1) al CPC al RM). Întrucît procedura în ordonanță este o procedură necontencioasă, pretenția creditorului trebuie să fie indisputabilă, nelitigioasă, subliniem importanța respectării de către creditor a

procedurii prealabile anterior depunerii cererii de eliberare a ordonanței judecătorești, și anexării probelor ce o confirmă. Considerăm că adresarea către debitor cu o pretenție vizînd îndeplinirea obligației sale față de creditor este obligatorie, practic, în toate cazurile, inclusiv în cazul în care între creditor și debitor au fost semnate contracte sau acorduri, scadența plății conform cărora îi este cunoscută debitorului. Excepție constituie doar pretențiile creditorului înaintate în temeiul art. 345 lit. k) al CPC al RM – urmărirea exercitării dreptului de gaj, cu condiția că creditorul anexează la cererea de eliberare a ordonanței judecătorești notificarea către debitor a avizului de executare a gajului (efectuată în conformitate cu prevederile Codului civil al RM) și pretenția înaintată în temeiul art. 345 lit. o) al CPC al RM – se referă la întoarcerea executării conform art. 158 alin. (2) din Codul de Executare al RM.

Admisibilitatea cererii de eliberare a ordonanței judecătorești. Precizăm că admisibilitatea cererii este soluționată de către judecător la momentul primirii cererii de eliberare a ordonanței judecătorești. Astfel, în art. 348 al CPC al RM sunt prevăzute temeiurile de refuz în primirea cererii de eliberare a ordonanței, și nu de refuz de eliberare a ordonanței judecătorești. Respectiv, stipulăm că formularea actuală a conținutului art. 348 alin. (2) al CPC al RM, creează confuzii – or, judecătorul va examina, de fapt, în fond cauza anume la etapa primirii cererii de eliberare a ordonanței judecătorești.

Voința clară, concretă și liberă a debitorului în raport cu obligația asumată. Conținutul documentelor prezentate de către creditor trebuie să reflecte voința certă și liberă a debitorului în raport cu obligația asumată. Față de documente, în procedura în ordonanță, trebuie să fie înaintate cerințe sporite, astfel documentele urmînd să fie autentice, certe, veridice și depline, iar conținutul acestora să confirme pe deplin, cert și complet pretenția creditorului. Totodată, în procedura în ordonanță, prin prisma cerinței de certitudine a creanței, considerăm că nu poate fi admisă pretenția creditorului, chiar dacă este bine și corect documentată, dar care vizează obligația debitorului grevată de condiții ce vor surveni sau vor trebui să fie îndeplinite de persoane terțe.

Aprecierea existenței sau lipsei litigiului de drept în procedura în ordonanță (art. 348 alin. (2) lit. d) al CPC al RM). Opinăm că procedura în ordonanță poartă amprenta unui eventual litigiu de drept, și că constatarea acestuia, în cadrul procedurii în ordonanță, poate fi făcută în diferite situații: constatarea judecătorului că creditorul nu a prezentat instanței probe incontestabile care să justifice temeinicia și legalitatea pretențiilor sale față de debitor (de pildă, probe ce confirmă doar o parte a pretenției; documentul nu este întocmit în forma autentică cerută de lege etc.); constatarea judecătorului că situația de drept a părților este în contradicție cu pretenția înaintată de către petiționar (de ex., creditorul, conform legii, nu poate pretinde executarea pretenției respective; obligația nu incumbă debitorului indicat de către creditor etc.); sau cînd debitorul înaintează

obiecțiile sale motivate și veridice, cu anexarea probelor care le confirmă; ori cînd judecătorul constată că raportul juridic material nu vizează doar creditorul și debitorul, dar impune și necesitatea de a atrage în procedură intervenienți.

Posibilitatea adresării de către debitor a cererii de eliberare a ordonanței judecătorești față de un debitor solidar. Suntem de părerea că în procedura în ordonanță creditorul va putea înainta pretenție față de un debitor solidar, însă nu și față de mai mulți debitori solidari; o condiție suplimentară, este ca obligația solidară să nu fie afectată de modalități (art. 796, art. 797, art. 798, art. 799 ale Codului civil al RM).

Aflarea debitorului în afara jurisdicției instanțelor judecătorești ale RM (art. 348 alin. (2) lit. b) al CPC al RM). În procedura în ordonanță, legiuitorul a interzis posibilitatea de a examina pretențiile creditorului, dacă debitorul se află în afara jurisdicției instanțelor judecătorești ale RM. Această normă are scopul de a asigura accesul efectiv la justiție debitorilor, atît cetățeni ai RM cît și celor străini, de a le înștiința corespunzător și de a le oferi posibilitatea practică de a prezenta probele necesare în susținerea poziției sale, inclusiv, după caz, de a-și expune opinia privind legislația aplicabilă raportului obligațional dedus judecății. Legea, însă, nu ne oferă definiția competenței jurisdicționale a instanțelor judecătorești ale RM. De regulă, termenul de jurisdicție este înțeles ca competența instanței, conform legislației, de a judeca cauze și a emite acte judecătorești de dispoziție în privința acestor cauze. Conform art. 346 alin. (1) al CPC al RM, cererea de eliberare a ordonanței judecătorești se depune în instanță potrivit regulilor de competență jurisdicțională stabilite la Capitolul IV al CPC a RM. Potrivit art. 33 alin. (2) al CPC al RM, instanțele judecătorești judecă cauzele cu participarea organizațiilor și cetățenilor din RM, a cetățenilor străini, apatrizilor, organizațiilor străine, organizațiilor cu capital străin, organizațiilor internaționale dacă prin lege sau prin tratatele internaționale la care RM este parte nu este stabilită competența instanțelor judecătorești străine sau a altor organe.

Astfel, observăm că jurisdicția instanțelor judecătorești ale RM nu poate fi examinată doar sub aspect de localizare geografică a teritoriului în care o instanță judecătorească își exercită puterea – criteriile de determinare a competenței jurisdicționale teritoriale stabilite la art. 38, art. 39, art. 40, art. 41^1, art. 42 ale CPC al RM, dar și sub aspect de competență a unei instanțe de judecată de a soluționa o anumită categorie de cauze, inclusiv în cauzele cu element de extraneitate.

În lumina esenței procedurii în ordonanță, considerăm că sintagma "aflarea debitorului în afara jurisdicției instanțelor judecătorești ale Republicii Moldova" nu exceptează, prin definiție, debitorii străini de a fi parte în procedura în ordonanță, dar instanța va trebui să examineze minuțios competența sa de a judeca cauza atunci cînd aceasta se prezintă a fi cu element de extraneitate.

Însă, totodată, opinăm că examinarea în procedura în ordonanță a unei cauze cu element de extraneitate este posibilă doar dacă debitorul străin poate fi, efectiv, înștiințat despre emiterea ordonanței judecătorești contra sa, precum și dacă ordonanța judecătorească va putea fi pusă în executare contra patrimoniului acestuia. În majoritatea acestor cazuri, criteriile de delimitare ale competenței jurisdicționale a instanțelor de judecată a RM vor fi: (i) aflarea sediului sau domiciliului debitorului pe teritoriul RM și (ii) deținerea de către debitor a bunurilor pe teritoriul RM. Opinăm că, dacă aceste două criterii sunt întrunite cumulativ, atunci instanța nu se va afla în prezența temeiului de refuz de a primi cererea indicat la art. 348 alin. (2) lit. b) al CPC al RM.

Posibilitatea asigurării acțiunii în procedura în ordonanță. Analiza posibilității de aplicare a măsurilor de asigurare a acțiunii, în procedura în ordonanță, merită o atenție specială, anume datorită specificului procedurii în ordonanță. În acest sens, în teorie și în practică, apar întrebări cu privire la faptul dacă instanța de judecată, poate sau nu, aplica măsuri de asigurare a acțiunii în procedura în ordonanță?

Din start, menționăm că normele Capitolului XXXV al CPC al RM nu conțin careva reglementări în privința dată. În Capitolul XIII al CPC al RM se stipulează că asigurarea acțiunii se face la cererea participanților la proces, judecătorul sau instanța dispunînd în aceeași zi aplicarea sau neaplicarea măsurilor de asigurare a acțiunii. Asigurarea se admite în orice fază a procesului pînă la etapa în care hotărîrea judecătorească devine definitivă, în cazul în care neaplicarea măsurilor de asigurare a acțiunii ar face imposibilă executarea hotărîrii judecătorești (art. 174 al CPC al RM). Indicăm că, deși legislația prevede atît măsuri de asigurare a acțiunii, cît și a probelor, considerăm că în procedura în ordonanță, asigurarea probelor nu este pasibilă de aplicare, deoarece creditorul, odată cu depunerea cererii de eliberare a ordonanței judecătorești, deja trebuie să prezinte instanței toate probele (documentele) care confirmă pretenția sa, în mod incontestabil; neprezentarea acestor probe constituie temei de refuz de a primi cererea (art. 348 alin. (2) lit. c) al CPC al RM.

Aplicarea măsurilor de asigurare a acțiunii în procedura în ordonanță, are menirea de a garanta contracararea abuzului de drept al debitorului și executarea reală și eficientă a ordonanței judecătorești. La modul practic, indiferent de tipul (felul) de procedură civilă în care se examinează cauza, în multe situații, există pericolul de a nu se putea executa hotărîrea sau ordonanța judecătorească din cauza că bunurile debitorului au fost înstrăinate sau au dispărut în alt mod. Obiectivul existenței instituției asigurării acțiunii în procesul civil este cel de a garanta posibilitatea executării hotărîrilor judecătorești. Opinăm că obiectivul de asigurare al acțiunii poate fi propriu nu doar procedurii în acțiune civilă, dar și procedurii în ordonanță, care este o variantă simplificată a procedurii contencioase generale, iar scopul final al creditorului este același, ca și al reclamantului

– de a obține executarea de facto a creanței sale. În practică, și în procedura în ordonanță debitorul poate avea un comportament rău intenționat în privința bunurilor ce constituie obiectul acțiunii, ceea ce, în final, duce la imposibilitatea executării ordonanței judecătorești. Menționăm că, realmente, în procedura în ordonanță, debitorii pot abuza de drepturile lor, fapt prin care să reducă considerabil, sau chiar în totalitate, posibilitatea executării ordonanței judecătorești. Or, odată ce debitorul a primit copia de pe ordonanță, sau, teoretic, chiar dacă a aflat despre depunerea de către creditor, contra lui, a unei cereri de eliberare a ordonanței judecătorești, el (debitorul) poate să întreprindă acțiuni, de pildă, de înstrăinare a bunurilor, respectiv, și pe parcursul termenului de 10 zile care-i este acordat de lege pentru depunerea obiecțiilor, poate reuși să efectueze mai multe acțiuni ce vor impacta ireversibil posibilitatea executării ordonanței judecătorești – de pildă, să înstrăineze bunurile etc. Anume din acest raționament, considerăm oportună posibilitatea aplicării instituției asigurării acțiunii și în procedura în ordonanță, la orice etapă (fază) a acesteia. Totodată, depunerea de către creditor a cererii de asigurare în procedura în ordonanță deloc nu denotă caracterul litigios al pretenției creditorului, ci este îndreptată anume spre asigurarea garantării executării ordonanței judecătorești.

De cealaltă parte, nu putem exclude nici posibilitatea săvîrșirii abuzului de drept și din partea creditorului – de pildă, prin neprezentarea tuturor documentelor la caz, din care, dacă acestea ar fi fost prezentate în totalitate, judecătorul ar fi putut constata că dreptul creditorului la creanța respectivă față de debitor este contestabil. Astfel, întru asigurarea eficientă și echitabilă a garanțiilor procesuale civile ale părților în procedura în ordonanță, considerăm necesară posibilitatea ca și debitorul să poată cere asigurarea acțiunii.

Prin urmare, întrucît normele cu privire la asigurarea acțiunii din CPC al RM nu sunt reglementate restrictiv la o anumită procedură judiciară, și întru garantarea eficientă a drepturilor și intereselor legitime ale creditorului, considerăm oportună posibilitatea de aplicare și în cadrul procedurii în ordonanță, a măsurilor de asigurare a acțiunii, dar cu condiția ca acestea să corespundă scopului de prevenire a imposibilității executării ordonanței judecătorești (art. 174 al CPC al RM).

Urmare a analizei efectuate în capitolul analizat al tezei, a fost constată lipsa reglementărilor suficiente, existența de carențe și inexactități în dispozițiile actuale din Capitolul XXXV al Codului de procedură civilă, ceea ce a condiționat necesitatea expunerii Capitolului XXXV la CPC al RM în redacție nouă, conform propunerii formulate în Anexa nr. 4 la teza de doctorat.

CONCLUZII GENERALE ŞI RECOMANDĂRI

Rezultatele analizei legislaţiei procesual-civile, a teoriei şi practicii judecării cauzelor în procedura în ordonanţă, au determinat formularea următoarelor ***concluzii***:

1. Procedura în ordonanţă este o procedură judiciară civilă independentă şi de sine stătătoare în cadrul procesului civil, prevăzută de legiuitor ca o alternativă viabilă procedurii în acţiune civilă, care şi-a dovedit eficienţa prin aplicarea mecanismului simplificat de apărare a drepturilor subiective civile nelitigioase. Scopul procedurii în ordonanţă, este de a asigura executarea rapidă şi eficientă a obligaţiilor debitorului confirmate de către creditor prin documente autentice, veridice, certe şi depline, prin care fapt să se realizeze apărarea drepturilor şi intereselor legitime ale creditorului, această apărare realizîndu-se în timp redus, în condiţii de operativitate a acţiunilor procedurale ale instanţei de judecată, cu implicare de timp şi efort minim din partea creditorului şi debitorului, şi cu diminuarea poverii procedurale a instanţei de judecată.

Eficienţa procedurii în ordonanţă depinde, în mare parte, de celeritatea procedurilor judiciare şi determinarea corectă de către judecător a lipsei sau prezenţei caracterului litigios al pretenţiilor creditorului. (Capitolul 1, paragrafele 1.1., 1.2.; Capitolul 2, paragraful 2.1.)

2. După natura sa juridică, procedura în ordonanţă este o procedură necontencioasă, lipsită de caracter litigios. Creditorul poate depune cerere de eliberare a ordonanţei judecătoreşti doar în anumite circumstanţe: este în drept să pretindă de la debitor încasarea de sume băneşti sau revendicarea de bunuri; pretenţia sa se încadrează în cercul celor expres şi limitativ enumerate la art. 345 al CPC al RM; creditorul deţine documente autentice, certe, depline şi veridice ce confirmă pretenţia sa, care este certă şi exigibilă, iar debitorul nu obiectează pretenţia. În esenţa sa, procedura în ordonanţă reprezintă un mecanism simplificat şi accelerat de învestire cu formulă executorie a creanţei creditorului, în privinţa căreia starea conflictuală cu debitorul se rezumă doar la neexecutarea pretenţiei de către debitor, în procedura în ordonanţă nu se soluţionează un litigiu de drept. În raportul juridic „creditor-debitor" pretenţiile sunt unilaterale, fiind exprimate doar de către creditor, iar debitorul avînd doar o poziţie pasivă, sustrăgîndu-se, din nedorinţă sau din cauza lipsei de posibilităţi financiare, de la îndeplinirea obligaţiei sale faţă de creditor. În asemenea situaţie, creditorul se adresează instanţei de judecată în vederea obţinerii posibilităţii legale de executare a obligaţiei debitorului. (Capitolul 2, paragraful 2.1.)

3. Cerinţele de admitere a pretenţiilor creditorului în baza fiecărui temei concret de eliberare a ordonanţei judecătoreşti stipulat la art. 345 al CPC al RM, trebuie să fie determinate de către judecător prin prisma aspectelor de drept material care trebuie să fie verificate de către judecător, întru aprecierea justă a dreptului incontestabil al creditorului la pretenţia înaintată şi, respectiv,

eliberarea ordonanţei judecătoreşti creditorului (art. 354 al CPC al RM), sau, din contra – emiterea încheierii de refuz de a primi cererea (art. 348 CPC al RM). Totodată, prin cercetarea complexă a temeiurilor actuale ale eliberării ordonanţei judecătoreşti s-a demonstrat necesitatea ajustării şi completării acestora, în funcţie de reglementările legislative actuale şi necesitatea conferirii unei mai mari utilităţi procedurii în ordonanţă. (Capitolul 3, paragrafele 3.1., 3.2., 3.3. şi 3.4.)

4. În baza studierii particularităţilor procedurii de examinare a cererii de eliberare a ordonanţei judecătoreşti, s-a constatat că în procedura în ordonanţă principiile funcţionale ale dreptului procesual civil se manifestă într-un mod specific şi mai restrîns, comparativ cu procedura în acţiune civilă, însăşi procedura, la general, fiind dominată de principiul realizării activităţilor procesuale civile în forma scrisă – fapt care, însă, nu diminuează garanţiile procesuale civile ale părţilor din punct de vedere al asigurării dreptului la un proces echitabil. În pofida faptului că în procedura în ordonanţă nu se realizează unele activităţi procesual-civile, în cadrul procedurii în ordonanţă se înfăptuieşte justiţie, judecătorul cercetează probele, apreciază circumstanţele de fapt ale cauzei, califică poziţia juridică a părţilor, astfel realizînd examinarea în fond a cauzei. (Capitolul 2, paragraful 2.2.; Capitolul 4, paragraful 4.2.)

Totodată, la analiza normelor procedurii în ordonanţă, s-a dedus că şi în procedura în ordonanţă se aplică anumite reglementări din procedura în acţiune civilă, deşi legiuitorul nu specifică aceasta. Astfel, susţinem că în procedura în ordonanţă se aplică instituţia scutirii de taxă de stat şi/sau de taxă de timbru, amînarea şi eşalonarea plăţii taxei de stat, precum şi asigurarea acţiunii. Ezitarea de către judecători de a aplica în procedura în ordonanţă asigurarea acţiunii, ştirbeşte din eficienţa garanţiilor procesuale civile ale părţilor. Aplicarea măsurilor de asigurare a acţiunii în procedura în ordonanţă, are menirea de a garanta contracararea abuzului de drept, atât din partea creditorului, cît şi a debitorului, precum şi executarea reală şi eficientă a ordonanţei judecătoreşti. Considerăm oportună posibilitatea aplicării instituţiei asigurării acţiunii în procedura în ordonanţă la orice etapă (fază) a acesteia.

Concomitent, analizînd reglementările procesual-civile actuale ale procedurii în ordonanţă, au fost identificate un şir de lacune şi deficienţe legislative, fapt ce reclamă necesitatea de dezvoltare a unor garanţii procesual-civile mai eficiente pentru debitor, precum şi optimizarea garanţiilor procesuale civile oferite creditorului, inclusiv prin prisma contracarării eventualelor acţiuni de rea-credinţă atît din partea creditorului, cît şi din partea debitorului. (Capitolul 2, paragraful 2.1.; Capitolul 4, paragraful 4.2.)

5. Urmare a constatărilor de deficienţe şi lacune depistate în reglementarea procedurii în ordonanţă, insuficienţa şi inexactitatea unor prevederi din conţinutul Capitolului XXXV din CPC al RM, considerăm necesară revizuirea, per ansamblu, şi multiaspectuală, a conţinutului acestuia, cu

introducerea a mai multor modificări, și, prin urmare, expunerea în redacție nouă a Capitolului XXXV al CPC al RM. (Capitolul 4, paragraful 4.2. și Anexa 4 la prezenta teză de doctorat)

Ținînd cont de concluziile expuse *supra*, în scopul perfecționării legislației procesuale civile ce reglementează procedura în ordonanță, înaintăm următoarele ***recomandări*** cu titlu de ***lege ferenda:***

1. Redarea textului pct. 1.8 din Anexa nr. 2 la Legea taxei de stat nr. 213 din 31.07.2023 în următoarea redacție: *"1.8. Se scutesc de taxa de stat și de taxa de timbru Ministerul Afacerilor Interne, executorii judecătorești, autoritățile administrative și instituțiile deconcentrate ale acestuia, Serviciul Fiscal de Stat și Centrul Național Anticorupție".* (Capitolul 4, paragraful 4.2.)

2. Completarea art. 267 lit. k) al CPC al RM, și expunerea în următoarea redacție: *"instanța a amînat sau a eșalonat plata taxei de stat, iar reclamantul sau creditorul în procedura în ordonanță, nu a plătit-o în termenul stabilit de instanță".* (Capitolul 4, paragraful 4.2.)

3. Redarea textului art. 123 alin. (2) al CPC al RM în următoarea redacție:

"Articolul 123. Temeiurile degrevării de probațiune:

"(2) Faptele stabilite printr-o hotărîre sau ordonanță judecătorească irevocabilă într-o cauză civilă soluționată anterior în instanță de drept comun sau în instanță specializată sînt obligatorii pentru instanța care judecă cauza și nu se cer a fi dovedite din nou și nici nu pot fi contestate la judecarea unei alte cauze civile la care participă aceleași persoane." (Capitolul 4, paragraful 4.2.)

4. Redarea textului art. 254 alin. (3) al CPC al RM în următoarea redacție:

"Articolul 254. Hotărîrile judecătorești definitive și irevocabile

"(3) După ce hotărîrea sau ordonanța judecătorească rămîne irevocabilă, părțile și ceilalți participanți la proces, precum și succesorii lor în drepturi, nu pot înainta o nouă cerere de chemare în judecată sau cerere de eliberare a ordonanței judecătorești cu aceleași pretenții și în același temei, nici să conteste în alt proces faptele și raporturile juridice stabilite în hotărîrea sau ordonanța judecătorească irevocabilă." (Capitolul 4, paragraful 4.2.)

5. Redarea textului art. 169 alin. (1) lit. b) al CPC al RM în următoarea redacție:

"Articolul 169. Refuzul de a primi cererea de chemare în judecată

"(1) Judecătorul refuză să primească cererea de chemare în judecată dacă:

b) există o hotărîre sau ordonanță judecătorească irevocabilă cu privire la un litigiu între aceleași părți, asupra aceluiași obiect și avînd aceleași temeiuri sau o încheiere judecătorească prin care se admite încetarea procesului în legătură cu faptul că reclamantul a renunțat la acțiune sau că între părți s-a încheiat o tranzacție;" (Capitolul 4, paragraful 4.2.)

6. Redarea textului Capitolului XXXV al CPC al RM în redacție nouă, conform propunerii din Anexa 4 la teza de doctorat.

Totalitatea propunerilor de *lege ferenda* efectuate în teză, urmare a studiului și analizei complexe a normelor de procedură civilă ce reglementează procedura în ordonanță, are menirea de a perfecționa cadrul normativ al procedurii în ordonanță, prin care fapt va crește eficiența procedurii în ordonanță, ceea ce va contribui la asigurarea apărării, într-un mod mai eficient, simplificat și accelerat, a drepturilor subiective civile în procesul de judecare a cauzelor civile în Republic of Moldova în procedura în ordonanță.

BIBLIOGRAFIE

1. BAIAS, Fl., BRICIU, A., CORNEL, Tr., CIOBANU, V. et.al.; coord., POP, P. Nouveau Code de procédure civile roumain: Traduction commentée.//Juriscope, Droit et sciences sociales, 2018, 574p.
2. CADIET, L, JEULAND, Em. Droit judiciaire privé. LexisNexis, 11e édition, 2020, EAN: 9782711031498. 1086p.
3. Comentariul Codului de Executare al Republicii Moldova. Cartea I. Executarea hotărârilor cu caracter civil//BELEI, E., BUDĂI, N., PRUTEANU, V. et al.; 2021. 371p.
4. CREȚU, V., **JOSANU, I.** Legislația: principalele etape de dezvoltare a procedurii în ordonanță.//Revista Institutului Național al Justiției. 2015, nr. 2 (33), pp. 33-37. ISSN 1857-2405.
5. CREȚU, V., **JOSANU, I.** *Procedura în ordonanță ca formă procesuală civilă de apărare a drepturilor subiective.* În: Materialele Conferinței științifice internaționale „Interacțiunea dreptului intern și dreptului internațional: provocări și soluții. Universitatea de Stat din Moldova, Asociația judecătorilor din Republica Moldova, Volumul II, Chișinău, 2015. F.E.-P. "Tipografia Centrală", 332p. ISBN 978-9975-53-556-4
6. CREȚU, V., **JOSANU, I.** *Ordonanța judecătorească – act judecătoresc de dispoziție și document de executare silită.* În: Anuarul Universității "Petre Andrei" din Iași, Fascicula: Drept, Științe Economice, Științe politice. Tomul 18, decembrie 2016. Lumen Publishing House. ISSN: 2248-1079
7. Drept procesual civil: Partea specială.// BELEI, E, BORȘ, A., CHIFA, F. et.al.; coord., BELEI, E. Chișinău: S.n., tipografia "Lexon-Prim", 2016. 492p. ISBN: 978-9975-4072-9-9
8. **JOSANU, I.** *Examinarea în procedura în ordonanță a pretențiilor privind neachitarea de către persoanele fizice și juridice a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală.* În: Materialele Conferinței științifico-practice naționale cu participare internațională "Dimensiuni private și publice în drept medical", Chișinău, 14.12.2023 https://conferinte.stiu.md/event_page/742
9. Manualul judecătorului pentru cauze civile.// POALELUNGI, M., FILINCOVA, S., SÎRCU, Iu. et.al.; coord. ed. POALELUNGI, M.// Ed. A II-a. Chișinău: S.n., ed. Î.S. F/E/-P. "Tipografia Centrală", 2013. 1200p.
10. ВЕРБІЦЬКА М.В., Наказне провадження у цивільному процесі України. Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2011. 21с.
11. ДИКА, А.О., Процесуальні особливості видачі судового наказу та вчинення виконавчого напису нотаріуса// Науковий юридичний журнал Правові новели № 3/2017, С. 201 [citat 19.04.2023]
12. ЄРОШЕНКО, О. Б. Проблеми розгляду вимог щодо стягнення нарахованої, але не виплаченої працівникові суми заробітної плати, в порядку наказного провадження.//Вісник Академії адвокатури України. 2011. - Число 2 (21) 2011.С.264 (с.59-64)
13. ІЗАРОВА, І.О, КОВТУН, А. А. Перспективи розвитку інституту наказного провадження у цивільному процесі України// Юридичний журнал «Право України» (україномовна версія) Випуск 1/2014. С. 153-162
14. АНДРОНОВ, Игорь. Приказное производство и судебный приказ в гражданском процессе Украины. În: Legea şi Viaţa. 2017, nr. 11/2(311), pp. 3-6. ISSN 2587-4365.
15. АНДРОНОВ, Иг. Виды судебных приказов в гражданском процессе Украины. În: Legea şi Viaţa. 2018, nr. 1/2(313), pp. 3-6. ISSN 2587-4365
16. АРГУНОВ, В.Н. Судебный приказ и исполнительная надпись.//«Российская юстиция», 1996, № 7.

17. АРСЕНИ, Иг. Актуальные аспекты оптимизации приказного производства в гражданском процесе Республики Молдова. În: Studii şi cercetări juridice. Partea 4. 2021. Chişinău, Republica Moldova. pp. 205-218. ISBN 978-9975-3201-1-5.
18. ВОРОНОВ, А.Ф. Гражданский процесс. Эволюция диспозитивности// Изд. Статут, Москва, 2007. С. 149
19. ВОРОНОВ, А.Ф. Не могу поступаться принципами. Вестник Университета имени О.Е. Кутафина (МГЮА). № 12 (88), 2021; Выпуск Гражданское и административное судопроизводство. ISSN 2311-5998 С.258
20. ГРОМОШИНА, Н.А. Дифференциация, унификация и упрощение в гражданском судопроизводстве.// Москва, Проспект, 2010. С. 236
21.ГРОМОШИНА, Н.А. Приказное производство как инструмент оптимизации цивилистического процесса // Законы России: опыт, анализ, практика. 2017. № 5. ISSN: 1992-8041
22. **ЖОСАНУ, И.,** КРЕЦУ, В. Письменность концептуальный принцип приказного производства//Тенденции развития юридической науки на современном этапе: сборник трудов международной конференции, посвященной 40-летию юридического факультета Кемеровского государственного университета//отв. ред.: Ю.Ф. Дружинина, Кемерово, 2015 С. 797
23. КАМЗИНА, Е., КАМЗИН, Н. Приказное судопроизводство как упрощенная форма гражданского процесса. Судебный приказ.//М.: 2011. С.80
24. КОЖУХАРЬ, А.Н. Наличие спора о праве как предпосылка права на предъявление иска. Кишинев: Штиинца, 1970. С. 19-23
25. КРЕЦУ, В., **ЖОСАНУ, И.** К вопросу о самостоятельности приказного производства как отдельного вида гражданского судопроизводства// Teoria şi practica administrării publice: materialele ale conferinței științifico-practice cu participare internațională, 22 mai 2015, pp. 227-230. //com. org.: Andrei Groza [et al.] - Chișinău, Academia de Administrare Publică, 2015. 481p. ISBN 978-9975-3019-3-0.
26. РЕШЕТНЯК, В.И., ЧЕРНЫХ, И.И. Заочное производство и судебный приказ в гражданском процессе// Москва, Городец, 1997
27. СЫСОЕВ, Д.В. Стадии гражданского процесса в приказном производстве.//Право Беларуси, 2005г., № 2
28. ТУМАНОВ, Д.А. Приказное производство в настоящее время: процесс или фикция процесса // Журнал российского права, 2008, № 7. С. 71-72
29. ТУМАНОВ, Д.А. Еще раз о том, является ли судебный приказ актом правосудия, или Размышления о сущности правосудия // Законы России: опыт, анализ, практика. 2016. № 9.
30. ЧЕРЕМИН, М.А. Приказное производство в российском гражданском процессе//Москва, ООО «Городец-издат», 2001, С.172
31. ШАБАЛИН, А. В. Приказное производство как институт современного гражданского процессуального права Украины// Веснік Магілевского дяржавного універсітэта імя А. А. Куляшова. Сер. D. Эканоміка, сацыялогія, права. 2013, № 2 (42). С. 67–74

LISTA PUBLICAȚIILOR AUTORULUI LA TEMA TEZEI

Articole în reviste științifice

1. CREȚU, Vasile; JOSANU, Ilona. Legislația: principalele etape de dezvoltare a procedurii în ordonanță. În: *Revista Institutului Național al Justiției.* 2015, nr. 2 (33), pp. 33-37. ISSN 1857-2405. (la momentul publicării categoria C, în prezent – categoria B) https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/39890

2. CREȚU, Vasile; JOSANU, Ilona. Principalele etape de dezvoltare ale procedurii în ordonanță în legislația Republicii Moldova. În: *Revista Institutului Național al Justiției.* 2015, nr. 3 (34), pp. 35-39. ISSN 1857-2405. (la momentul publicării categoria C, în prezent – categoria B) https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/39848

3. CREȚU, Vasile; JOSANU, Ilona. Principalele etape de dezvoltare ale procedurii în ordonanță în legislația Republicii Moldova. În: *Revista Institutului Național al Justiției.* 2015, nr. 4 (35), pp. 44-49. ISSN 1857-2405. (la momentul publicării categoria C, în prezent – categoria B) https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/43818

4. CREȚU, V., JOSANU, I. Ordonanța judecătorească – act judecătoresc de dispoziție și document de executare silită. În: *Anuarul Universității "Petre Andrei" din Iași, Fascicula: Drept, Științe Economice, Științe politice*. Tomul 18, decembrie 2016. Lumen Publishing House. ISSN: 2248-1079

5. JOSANU, I. Reglementări privind procedura în ordonanță în sistemul de drept anglo-saxon. În: Revista Națională de Drept, nr. 2 (250), anul 24 (2023), pp. 35-40. ISSN 1811-0770 (categoria B) https://uspee.md/wp-content/uploads/2024/06/RND-nr.-2_2023.pdf

6. JOSANU, I. Aspecte privind procedura în ordonanță în legislația națională a unor state europene. În: Supremația Dreptului, nr. 2, anul 2023. Articol în curs de publicare. ISSN: 2345-1971 (categoria B)

Articole în lucrările conferințelor și altor manifestări științifice

7. JOSANU, I. Examinarea în procedura în ordonanță a pretențiilor privind neachitarea de către persoanele fizice și juridice a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală. În: *Materialele Conferinței științifico-practice naționale cu participare internațională "Dimensiuni private și publice în drept medical"*, Chișinău, 14.12.2023 https://conferinte.stiu.md/event_page/742

8. CREȚU, V., JOSANU, I. Procedura în ordonanță ca formă procesuală civilă de apărare a drepturilor subiective. În: *Materialele Conferinței științifice internaționale „Interacțiunea dreptului intern și dreptului internațional: provocări și soluții."* Universitatea de Stat din Moldova,

Asociația judecătorilor din Republica Moldova, Volumul II, Chișinău, 2015. F.E.-P. "Tipografia Centrală", pp. 101-108. ISBN 978-9975-53-556-4 http://catalog.bnrm.md/opac/bibliographic_view/830106

9. JOSANU, I. Reglementarea în Uniunea Europeană a procedurii cu privire la încasarea creanțelor pecuniare necontestate. În: Materialele Conferinței științifice naționale cu participare internațională "Integrare prin cercetare și inovare", Chișinău, 9-10 noiembrie 2023, pp. 479 -484. https://cercetare.usm.md/wp-content/uploads/Culegerea-de-articole-Seria-Stiinte-juridice-si-economice_2023.pdf

10. CREȚU, V., JOSANU, I. Рассмотрение судами требований органов полиции, налоговых органов и судебных исполнителей в порядке приказного производства. În: *Materialele Conferinței științifice naționale cu participare internațională "Integrare prin cercetare și inovare", Chișinău, 9-10 noiembrie 2023.* pp. 485-491. https://cercetare.usm.md/wp-content/uploads/Culegerea-de-articole-Seria-Stiinte-juridice-si-economice_2023.pdf

11. ЖОСАНУ, И., КРЕЦУ, В. Письменность концептуальный принцип приказного производства. В: *Тенденции развития юридической науки на современном этапе: сборник трудов международной конференции, посвященной 40-летию юридического факультета Кемеровского государственного университета.* Отв. ред.: Ю.Ф. Дружинина, Кемерово, 2015 С. 797 pp. 367-372. ISBN 978-5-8353-1883-4.

ADNOTARE

JOSANU Ilona, „Procedura în ordonanță”,
Teză de doctor în drept, Chișinău, 2024.

Structura tezei: adnotări (în trei limbi), lista abrevierilor, introducere, 4 capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 275 de titluri, 5 anexe, 216 pagini text de bază (pînă la Bibliografie). Rezultatele obținute sunt publicate în 11 lucrări științifice.

Cuvintele-cheie: instanța de judecată, judecător, procedura în ordonanță, ordonanța judecătorească, creditor, debitor, pretenție, cerere de eliberare a ordonanței judecătorești, document, procedură judiciară necontencioasă, obiecțiile debitorului.

Scopul lucrării: realizarea unei cercetări științifice complexe și aprofundate a instituției procedurii în ordonanță, determinarea naturii juridice și esenței procedurii în ordonanță, concretizarea specificului pretențiilor în temeiul cărora poate fi eliberată ordonanța judecătorească și elaborarea recomandărilor teoretico - practice vizînd revizuirea și perfecționarea cadrului normativ ce reglementează procedura în ordonanță.

Obiectivele cercetării: (1) determinarea naturii juridice și esenței procedurii în ordonanță; (2) analiza raționamentelor științifice și eficienței instituirii procedurii în ordonanță în procesul civil; (3) cercetarea complexă a temeiurilor eliberării ordonanței judecătorești pentru a stabili cerințele concrete de admitere a pretențiilor creditorului în baza fiecărui temei; (4) studierea particularităților procedurii de examinare a cererii de eliberare a ordonanței judecătorești și identificarea lacunelor și deficiențelor normelor procesual-civile actuale de reglementare a procedurii în ordonanță; (5) elaborarea propunerilor legislative în vederea perfecționării procedurii în ordonanță.

Noutatea și originalitatea științifică: insuficiența studierii procedurii în ordonanță în doctrina procesual-civilă. Subliniem că noutatea științifică a tezei de doctor constă în elaborarea unei noi abordări a reglementării juridice a procedurii în ordonanță, ca instituție a dreptului procesual civil.

Rezultatele obținute care contribuie la soluționarea unei probleme științifice importante: elaborarea reconceptualizării instituției procedurii în ordonanță, fapt care a condus la clarificarea naturii juridice și esenței acesteia, stabilirea specificului pretențiilor în temeiul cărora poate fi eliberată ordonanța judecătorească, creînd baza teoretică pentru perfecționarea cadrului normativ a procedurii în ordonanță în vederea asigurării apărării, într-un mod mai eficient, simplificat și accelerat, a drepturilor subiective civile în procesul de judecare a cauzelor civile în Republica Moldova în procedura în ordonanță.

Semnificația teoretică: pentru prima dată în doctrina procesual-civilă națională, a fost realizată o cercetare complexă privind procedura în ordonanță, cu implicații profunde asupra esenței, conținutului și condițiilor de eliberare a ordonanței judecătorești de către instanța de judecată și importanței existenței procedurii în ordonanță ca formă simplificată de apărare judiciară a drepturilor subiective civile.

Valoarea aplicativă: totalitatea propunerilor și recomandărilor elaborate în rezultatul analizei complexe a normelor de procedură civilă și a practicii judiciare, poate fi îndreptată spre revizuirea și perfecționarea reglementărilor procedurii în ordonanță în procesul civil.

Implementarea rezultatelor științifice: utilizarea rezultatelor științifice în procesul educațional al Facultății de Drept a Universității de Stat din Moldova, precum și în activitatea practică din domeniul judiciar.

АННОТАЦИЯ

ЖОСАНУ Илона, «Приказное производство», диссертация на соискание ученой степени доктора права, Кишинэу, 2024.

Структура диссертации: аннотация (на трех языках), список использованных сокращений, введение, 4 главы, общие выводы и рекомендации, библиография из 275 наименований, 5 приложений, 216 страниц основного текста (до Библиографии). Полученные результаты опубликованы в 11 научных работах.

Ключевые слова: судебная инстанция, судья, приказное производство, судебный приказ, кредитор, должник, требование, заявление о вынесении судебного приказа, документ, бесспорная судебная процедура, возражения должника.

Цель исследования: (1) определение правовой природы и сущности приказного производства; (2) анализ научной обоснованности и эффективности существования приказного производства в гражданском процессе; (3) проведение комплексного исследования требований, по которым выносится судебный приказ ввиду определения конкретных условий для вынесения судебного приказа по каждому из видов требований; (4) изучение особенностей процедуры рассмотрения заявления о вынесении судебного приказа и выявление пробелов и недостатков действующих норм гражданского процессуального права регулирующих приказное производство; (5) разработка законодательных предложений в целях совершенствования приказного производства.

Задачи исследования: анализ научного обоснования и эффективности института приказного производства в гражданском процессе; определение правовой природы сущности приказного производства; проведение комплексного исследования оснований вынесения судебного приказа с целью установления конкретных условий по удовлетворению требований кредитора по каждому основанию вынесения судебного приказа; изучение особенностей процедуры рассмотрения заявления о вынесении судебного приказа и выявление пробелов и недостатков в действующем гражданском процессуальном законодательстве регламентирующего приказное производство; разработка законодательных предложений в целях улучшения приказного производства.

Новизна и научная оригинальность: недостаточность изучения приказного производства в гражданско-процессуальной науке. Особым образом отмечаем, что научная новизна данной докторской диссертации состоит в разработке нового подхода к правовому урегулированию приказного производства как института гражданского процесса.

Полученные результаты способствуют решению важной научной проблемы: разработка реконцептуализации института приказного производства, что позволило раскрыть правовую природу и сущность приказного производства, определить специфику конкретных требований, на основании которых может быть вынесен судебный приказ, создав теоретическую основу для усовершенствования правовой базы, регламентирующей приказное производство, с целью обеспечения более эффективной, упрощенной и ускоренной защиты гражданских субъективных прав при рассмотрении судами гражданских дел в порядке приказного производства в Республике Молдова.

Теоретическая значимость: впервые в отечественной процессуально-гражданской науке было осуществлено многостороннее исследование приказного производства, с предложенным детальным анализом сущности, содержания и условий вынесения судом судебного приказа, а также значения существования приказного производства как упрощенной формы судебной защиты субъективных гражданских прав.

Прикладная ценность: предложения и рекомендации, разработанные в результате комплексного анализа норм гражданского процесса и судебной практики, могут быть направлены на переосмысление и совершенствование регулирования приказного производства в гражданском процессе.

Внедрение научных результатов: использование научных результатов в учебном процессе Юридического факультета Молдавского государственного университета, а также в практической судебной деятельности.

ANNOTATION

JOSANU Ilona, The Writ Proceedings, Philosophy Doctoral Thesis in Law, Chisinau, 2024.

Doctoral thesis structure: Annotation (in three languages), List of Abbreviations, Introduction, 4 chapters, General Conclusions and Recommendations, Bibliography including 275 titles, 5 Addendums, 216 pages of main text (ante the Bibliography). The results obtained were published in 11 scientific papers.

Keywords: court, judge, writ proceedings, court order, creditor, debtor, claim, request to issue a court order, document, non-litigant judicial procedure, debtor's objections.

Purpose of the study: develop a complex and in-depth scientific research of writ proceedings, determine the legal nature and essence of the writ proceedings, the specifics of the claims on the basis of which the court may issue a writ, and elaboration of theoretical and practical recommendations for the review and improvement of the normative framework that regulates the writ proceedings.

Objectives of the study: (1) determine the legal nature and essence of the writ proceedings; (2) analyse the scientific reasoning and the efficiency of the establishment of the writ proceedings in the civil process; (3) perform a complex research of the grounds for issuing the writ order to establish the concrete requirements for admitting the creditor's claims based on each specific ground; (4) study the particularities of the procedure for examining the writ order request and identify the shortcomings and gaps of the current civil procedure norms regulating the writ proceedings; (5) elaborate legislative proposals to improve the writ proceedings.

Novelty and scientific originality: the lack of sufficient study of the writ proceedings in the civil procedural doctrine. We emphasize on the scientific novelty of this Philosophy Doctoral Thesis in Law which is the development of a new approach to the legal regulation of the writ proceedings, as a civil procedure law institution.

The obtained results contribute to the solution of an important scientific problem: elaboration of the reconceptualization of the writ proceedings institution, which led to the clarification of its legal nature and essence, the establishment of the specifics of the claims on the basis of which the writ order can be issued, creating the theoretical basis for improving the normative framework of writ proceedings to ensure a more efficient, simplified and accelerated defence of subjective civil rights in the process of judging civil cases in the Republic of Moldova in writ proceedings.

Theoretical significance: for the first time in the national procedural-civil doctrine, complex research was carried out on the writ proceedings, with detailed outline of the essence, content and conditions for issuing by court of a court order and the importance of the existence of the writ proceedings as a simplified way of judicial defence of subjective civil rights.

Applied value: the entire set of proposals and recommendations developed as result of the complex analysis of the rules of civil procedure and judicial practice, can be directed to review and improve the regulation of the writ proceedings in the civil process.

Implementation of scientific results: application of the obtained scientific results during the educational process of the Law Department of the Moldovan State University as well as in the judicial practice.

JOSANU ILONA

PROCEDURA ÎN ORDONANȚĂ

553.03 – DREPT PROCESUAL CIVIL

Rezumatul tezei de doctor în drept

Aprobat spre tipar: 21.06.2024
Hârtie ofset. Tipar ofset.
Coli de tipar: 2,2.
Formatul hârtiei 60×81/16
Tirajul 40 ex.
Comanda nr. 84/24

Centrul Editorial-Poligrafic al Universității de Stat din Moldova
mun. Chișinău, str. Alexei Mateevici, 60, MD - 2024